

*Каламаж Вікторія Олегівна,
Національний університет “Острозька академія”*

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОЇ ПОВЕДІНКИ ВЕДУЧИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ТОК-ШОУ

Стаття присвячена аналізу психолінгвістичних особливостей мовленнєвої поведінки ведучих американських ток-шоу.

Ключові слова: мовленнєва поведінка, мовленнєва діяльність, вербальні та невербальні компоненти мови, культура мовлення.

This article is devoted to analyze the psycholinguistic features of speech behaviour of the hosts in American talk show.

Key-words: speech behaviour, speech activity, verbal and nonverbal language components, speech culture.

Мовленнєву діяльність визначають як активний, цілеспрямований, опосередкований мовою та зумовлений ситуацією спілкування процес прийому й передачі мовленнєвого повідомлення у взаємодії людей між собою. Залежно від спрямованості мовленнєвої дії на сприйняття або породження висловлювання види мовленнєвої діяльності диференціюються на рецептивні й продуктивні [1].

Мовленнєва поведінка існує у контексті мовленнєвої діяльності. Мовлення в конкретній ситуації називається мовленнєвою поведінкою. Вона передбачає усвідомлення людиною особливостей даної ситуації і своєї ролі в ній. Крім того, мовленнєва поведінка відображає культурний і освітній рівень людини, що полягає у необхідності підбору слів за стилем, складністю, типом інтонації, способом побудови речень, у супроводі мовлення мімікою і жестами. Використання мовлення відповідно до ситуації свідчить про високий рівень розвитку особистості, достатнє оволодіння нормами поведінки у суспільстві. Високі зразки мовленнєвої поведінки становлять ораторське мистецтво [2].

“Розмовний” характер контактних телепрограм, роль слова у них, як основного інструменту впливу на аудиторію та взаємодію з нею, визначає особливу значимість мовленнєвої підготовки телевізійного

ведучого. Мовленнєва поведінка проявляється у процесі спілкування і характеризується якістю голосу, манерою мовлення, швидкістю мовлення, гучністю мовлення, вимовою слів, артикуляцією, ритмікою говоріння тощо.

Особистість ведучого, його фахові якості та вміння разом із усвідомленням поставлених перед ним завдань часто бувають визначальними для успіху контактної програми. Збірний портрет ідеального телеведучого описується в працях психологів М. Дворяшиної, М. Андреевої, Л. Матвеевої та М. Шкопорова за допомогою наступних характеристик: 1) комунікативні риси; 2) “діловий” потенціал; 3) сфера інтелекту; 4) прояв темпераменту (тип вищої нервової діяльності); 5) морально-етичні характеристики. Комунікативні риси мають детальне розшифрування: установка на співрозмовника (ведучий коректний, вихований, доброзичливий, тактовний, дружній, комунікабельний, уважний, викликає симпатію); індивідуальний стиль спілкування (природний, розкріпачений, приємний, симпатичний, розкутий, з почуттям гумору, дотепний).

Вербальні та невербальні компоненти мови ведучого контактної телепрограми спрямовані на подолання екранної опосередкованості. Разом з тим у контактній телепрограмі, в якій бере участь велика кількість людей, мовленнєва діяльність ведучого спрямована не лише на забезпечення конкретних завдань телевидовища як ряду послідовних телевізійних актів [6]. Культура мовлення ведучого набуває виховного значення для тих учасників і глядачів ток-шоу, які не володіють навичками і прийомами публічного мовлення. Тому так важливе лексичне багатство, точність, ясність мови ведучого контактної телепрограми, володіння ним літературною мовою, прийомами активізації полеміки.

Отже, мовленнєвий вплив ефективний у тому випадку, якщо реалізуються всі три цілі телевізійного діалогу: інформаційна (донести свою інформацію до співрозмовника і отримати підтвердження, що вона отримана), комунікативна (сформувати певне відношення із співрозмовником), предметна (щось отримати, дізнатись, змінити у поведінці співрозмовника).

Таким чином, для ведучого дуже важливим є досягнути усіх трьох цілей, адже це свідчить про ефективність впливу, відсутність комунікаційних помилок, хорошу компетенцію, хорошу перформанцію.

Література:

1. Леонтьев А. А. Язык, речь, речевая деятельность. – М. : Просвещение, 1969. – 214с.
2. <http://myrefs.org.ua/index.php?view=article&id=90&titles=>
3. Канчер Мария Александровна. Языковая личность телеведущего в рамках русского риторического этоса : На материале игровых программ : диссертация... кандидата филологических наук : 10. 02. 01. – Екатеринбург, 2002. – 174 с.
4. <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1662>
5. http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Lingv/2010/Moiseenko_175-184.pdf
6. Бурмака М. В. Контактна телевізійна програма – дискусія як жанр // Наукові записки. – К. : Ін-т журналістики, 2003. – Т. 10.